

I provincijala hercegovačkih franjevaca partizani izvedoše iz samostana, skinuše gola, ubiše i baciše u Neretvu

dr. fra **Leo** **PETROVIĆ**

62 godine
provincijal
Franjevačka hercegovačka
provincija - Mostar

Rođen je 28. veljače 1883. u Klobuku, od oca Marijana i majke Ande, rod. Jurčić. Pučku školu pohađao je u Veljacima, franjevačku klasičnu gimnaziju na Širokom Brijegu, a bogosloviju u Mostaru i Fribourgu (Švicarska), gdje je 1908. doktorirao. Franjevački habit obukao je 1900. i postao članom Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja Marijina, kojoj će kasnije biti provincijal i kao provincijal podnijeti teško mučeništvo. Za svećenika je zaređen 1905. u Fribourgu. Gotovo cijeli svoj život proveo je kao profesor teologije u Mostaru, a kratko je bio i župnik u Klobuku i Mostaru. Neko je vrijeme bio i generalni vikar Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanjske biskupije (to su četiri stare biskupije danas ujedinjene u jednu biskupiju). Godine 1943. izabran je za provincijala hercegovačkih franjevaca. Dana 14. veljače 1945. kao provincijal je odveden iz samostana u Mostaru, strijeljan bez suda i presude i bačen u Neretvu.

Teško mučeništvo Crkve u Hercegovini nije zahvatilo samo svećenike, župnike i katehete. Ugrožen je bio i provincijal hercegovačkih franjevaca dr. fra Leo Petrović, čuveni znanstvenik, učenjak, profesor i generalni vikar biskupije. Bez suda i bez optužnice, svezan je žicom, ubijen i bačen u Neretvu. Biskup mostarski dr. Petar Čule osuđen je na dugogodišnju robiju i poslan na izdržavanje kazne u "Staklaru" u Zenicu. Tako je Crkva u Hercegovini ostala i bez provincijala i bez biskupa.

Provincijal dr. fra Leo Petrović bio je izuzetna ličnost. Brojna su njegova znanstvena djela. U ono su se vrijeme gotovo u svakom crkvenom listu mogla naći i njegova djela. Šteta što neki hercegovački franjevac nije sabrao sve članke koje je pisao po raznim časopisima. Bilo bi to zanimljivo štivo. Posebno se to odnosi na njegovu knjigu *Krstjani Bosanske Crkve*, objavljenu u Sarajevu 1953. godine. To je nešto potpuno novo i originalno u odnosu na teški problem bogumila.

Hrvatska revija (1955.) o njemu piše:

Kada su 13. veljače 1945. partizani nabrupili u Mostar i provalili u franjevački samostan, odanle su odveli: fra Lea Petrovića, fra Jozu Bencuna, fra Brunu

Smoljana, fra Roku Prusinu, fra Nenada Pebara i fra Kazimira Bebeke. Za njihovu se sudbinu saznalo istom onda, kad je nekoliko dana kasnije Neretva izbacila leš jednog od odvedenih svećenika, koji je bio svezan žicom oko vrata i ruku. Opće je uvjerenje, da su tako bili ubijeni i ostala šestorica.

Tako je, dakle, u valovima Neretve našao svoju smrt provincijal Franjevačke provincije Gospina Uznesenja u Hercegovini, o. dr. fra Leo Petrović.

O. dr. fra Petrović nije samo vršio najviše dužnosti u svojoj provinciji (provincijal, konzultor, generalni vikar biskupije), nego je i kao javni radnik i pisac stekao lijepe zasluge. O. Petrović je vodio "Napredak" u Mostaru, a bio je kroz niz godina i član uprave Napretkove središnjice u Sarajevu. Suradnik je Napretkova kalendara, u kojemu je napisao mnogo vrijednih priloga. Posebno se bavio hrvatskom poviješću. Objelodanio je na latinskom jednu studiju o glagoljici (doktorska disertacija). Posebno je vrijedno njegovo djelo "Krstjani Bosanske Crkve", koje je vrlo ozbiljan i izvoran rad. O. Petrović je o 100-godišnjici hercegovačke franjevačke provincije 1945. pripremao enciklopediju u četiri knjige o Hercegovini, ali je taj zaslužni rad prekinut okrutnom smrću. On nije - kako je istakao dr.

Milan Martinović - u svom životu ni crvu ništa našao učinio... bio je poznat radi svog dobročinstva prema svima, bez razlike na vjeru i narodnost. O Petrović, kao i mnogi drugi mučenici morao je umrijeti jer je bio Hrvat, a te je "trebalo što više istrijebiti, kako bi Bosna i Hercegovina i na ovaj način dobile srpski karakter."

Časopis *Danas* (1991.) piše:

Dr. fra Petrović je bio mnogo godina profesor teologije i čuveni crkveni historičar. Njegov karitativni rad i pomaganje siromašnim studentima učinili su ga nadaleko obljubljenim...

Fra Hrvatinić Gabrijel Jurišić u zborniku *Franjo među Hrvatima* (1976.) piše sljedeće:

Bio je marljivi radnik i na kulturnom polju. On je prvi doktor u povijesti provincije. Brojne i vrijedne članke i rasprave objavljivao je u: "Kršćanskoj obitelji", "Serafinskom perivoju", "Hrvatskoj zajednici", "Narodnoj slobodi", "Napretkovu kalendaru i mnogim drugim. Objavio je i "Disquisitio historica in originem

usus slavicae idiomatis in Liturgia apud Slavos praecipue Croatos i Hercegovina franciscana"...

Dr. fra Andrija Nikić u svojoj knjizi *Hercegovački franjevački mučenici* (1992.) o njemu piše:

Bio je čovjek čvrsta i odlučna karaktera, radin i savjestan. Pisac o staroj hrvatskoj povijesti. Franjevac čelična karaktera, učen i komunikativan. Uvijek je bio spreman saslušati i točan savjet dati. Uza svu svoju svetost, učenost i popularnost, ostao je mali brat, spreman svakome učiniti uslugu. Poslije svoje mise ostajao bi u crkvi i posluživao kod oltara. Volio je posluživati mladomsnike. Redovito posljednji bi napuštao crkvu i odlazio na svoj posao.

Dakle, radi se o izuzetnoj ličnosti. Kao svećenik vrlo uzoran, pobožan, svet, te također jedan od naših vodećih povjesničara. Čovjek koji je zadužio hrvatsku povijest svojim novim otkrićem bogumilskog pitanja. Kao crkveni čovjek obnašao je sve te velike funkcije, od generalnog vikara do provincijala. Bio je mučenik, svetac, učenjak i crkveni čovjek.

Dr. fra Leon PETROVIĆ

KRŠĆANI Bosanske crkve

Naslovnica knjige *Kršćani Bosanske Crkve*

Izvori i literatura:

Danas, 18. 6. 1991., br. 4-5, str. 65.

Hrvatska revija, god. 5/1955., sv. 4/20, str. 355.

Jurišić, fra Hrvatinić Gabrijel, *Franjo među Hrvatima*, Zagreb, 1976.

Leko, fra Marinko, "U spomen na mostarske mučenike",

Glas Koncila, 24. 2. 1991., br. 8, str. 2.

Nikić, dr. fra Andrija, *Hercegovački franjevački mučenici*, Mostar, 1992., str. 177-178.

Nikić, dr. fra Andrija, *Hrvatske žrtve rata u Hercegovini*, Mostar, 1995., str. 32.

Pandžić, Bazilije, "U spomen na mostarske mučenike", *Glas Koncila*, 10. 2. 1991., str. 18.

Pisma Emilija Petrovića, Zagreb, 8. 6. 1993., 7. 10. 1993.